

Hoe motiveer je begaafde leerlingen in het vwo?

Apathische pubers

Voor Talent beschrijft docent en hoogbegaafdencoördinator op het Herman Jordan Lyceum te Zeist, Sandra Kiela, hoe zij begaafde leerlingen in het middelbaar onderwijs weer gemotiveerd krijgt. Het boek *Zie je me wel? - motiveren van begaafde leerlingen in het vwo* blijkt hierbij een praktisch hulpmiddel.

door Sandra Kiela

Toen ik een paar jaar geleden hoogbegaafdencoördinator werd op mijn havo/vwo-school, vielen mij twee dingen op. 1: er is maar weinig geschreven over en voor hoogbegaafden in het voortgezet onderwijs, zeker vergeleken met het basisonderwijs;

2: veel hoogbegaafden op mijn school zaten niet te wachten op verrijking of verbreding van het programma, maar hingen onderuitgezaakt in een soort onderpresteersapathie.

Nu is deze houding niet vreemd voor pubers in het algemeen, maar bij deze kinderen – veelal jongens – had het zeker te maken met de schoolcarrière tot dan toe. Het grote risico dat hieraan kleefte, is dat leraren ook niet meer geloven in de capaciteiten van deze leerlingen en adviseren om dan maar een lager type onderwijs te gaan volgen.

De grote vraag was eigenlijk: hoe krijg ik deze leerlingen weer gemotiveerd? Het boek *Zie je me wel?* geeft hier een welkom antwoord op.

Zie je me wel? is een samenwerkingsproject van acht gymnasia in Nederland die hun krachten bundelden om een oplossing te vinden voor het probleem van de onderpresterende en ongemotiveerde begaafde leerling. De ondertitel luidt dan ook: *motiveren van begaafde leerlingen in het vwo*. Het geheel is, zoals ook te lezen is in de inleiding, een praktische handleiding met wetenschappelijke onderbouwing. Precies wat ik zocht.

Na twee hoofdstukken over de visie op begeleiding van begaafde leerlingen in het vwo en signalering en selectie van de leerlingen, beschrijven de auteurs drie projecten. Het eerste gaat uit van de goedpresterende leerling die meer wil: het verbredingsproject. Heel

praktisch wordt met name de organisatorische kant besproken, zodat een school daadwerkelijk een handvat heeft om een dergelijk verbredingsproject te starten. Veel meer dan een handvat om te beginnen is het ook weer niet, daarvoor zijn de verschillen tussen scholen en leraren te groot.

Daarna volgen twee projecten voor de leerlingen die onderpresteren. Voor de onderbouwleerlingen is dat het POP (Persoonlijk Ontwikkelingsplan)-project, een individueel traject. De bovenbouwleerlingen komen in het TOP (Toekomstgericht Ontwikkelingsplan)-project, waar ze in een groepje van ongeveer zes leerlingen begeleid worden. Van beide projecten beschrijven de auteurs welke doelen ze hebben, welke fasen ze doorlopen en over

Zie je me wel? (Inemiek van Mameren-Schoehuizen, Miriam Groensmit en Irma Jansen) is te bestellen bij Acco uitgeverij in België: <http://www.acco.be/uitgeverij/nl>.

welke vaardigheden de begeleiders moeten beschikken om een en ander tot een goed einde te brengen. In alle drie de projecten wordt ook aandacht besteed aan het contact met de ouders, een niet te verwaarlozen component in de leerlingbegeleiding. Na dit zeer informatieve deel van het boek volgen nog ruim twintig pagina's bijlagen vol praktische handvatten. Tijdpaden, schema's van bijeenkomsten, gesprekstips, materialen die gebruikt kunnen worden: het is om te smullen. Bijlage tien gaat over een TOP-training waarin docenten leren werken met alles wat beschreven is en daar feedback op te krijgen. Zo'n training blijft ook te bestaan voor de POP-begeleiding. Wat de materialen betreft is het jammer dat het Leervaardighedenspel (ontwikkeld door Joost de Maaré et al., uitgegeven door Bureau Talent in Leiden) nog niet genoemd wordt in *Zie je me wel?*. Dit spel is een waardevolle aanvulling op de materialen die begeleiders kunnen gebruiken.

Aan de hand van *Zie je me wel?* en de cursus POP-begeleiding begeleid ik nu jaarlijks een tiental leerlingen, naar ieders tevredenheid. Hoewel elke begeleider zal merken dat het nog even zoeken is naar de manier die het beste bij hem past, is *Zie je me wel?* een aanrader voor leerlingbegeleiders die te maken hebben met begaafde leerlingen, met name die leerlingen die niet gemotiveerd lijken.

Sandra Kiela is docent en hoogbegaafdencoördinator op het Herman Jordan Lyceum te Zeist.